

गण्डकी गाउँपालिकाका उपाध्यक्ष ललिता अधिकारीज्यूद्वारा पाँचौँ गाउँ सभामा प्रस्तुत आ.व.२०७६/०७७ को बार्षिक बजेट, नीति तथा कार्यक्रम

गण्डकी गाउँपालिका पाचौँ गाउँसभाका अध्यक्ष एवं गण्डकी गाउँपालिकाका अध्यक्ष ज्यू, सम्पूर्ण वडाका वडा अध्यक्ष ज्यूहरु, गाउँ कार्यापालिका सदस्य ज्यूहरु, गाउँ सभाका सम्पूर्ण सदस्य ज्यूहरु, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सम्पूर्ण कर्मचारी ज्यूहरु,

आज हामी गण्डकी गाउँपालिकाको आ.व. २०७६/०७७ को लागी नीति तथा कार्यक्रम एवं वजेट प्रस्तुत गर्न गईरहेका छौं । सर्वप्रथम म आजको यस गरिमामय सभामा सवैलाई हार्दिक स्वागत गर्न चाहन्छु । विगत २ वर्षको अनुभव, गल्ती कमजोरीबाट पाठ सिक्दै समृद्ध गण्डकी गाउँपालिका निर्माण गर्ने खाका अनुरूप विभिन्न सरोकारवाला संगको छलफल तथा सुझाव राजनैतिक दलका प्रतिनिधिहरुको सल्लाह, विभिन्न विषयगत समितिका सुझावहरु, गण्डकी गाउँपालिकाको विशिष्टता एवं आवश्यकता, नेपालको संविधान २०७२, संघीय १५ औँ योजनाको मुलभूत लक्ष्यहरु, दीगो विकास लक्ष्य, सन २०२२ सम्म विकासशील राष्ट्रको रुपमा स्तरोन्नति हुनु पर्ने बाध्यात्मक अवस्था लगायतको आधारमा नीति तथा कार्यक्रम तयार गरी पेश गरेको छु । साथै नेपाल सरकार वित्तिय समानीकरण, राजश्व बाँडफाड, गाउँपालिकाको आन्तरिक आय सवैको आधारमा रु ४१ करोड ५८ लाख ५ हजार कुल वजेट पेश गरेको छु । यसमा अनुमानित सामाजिक सुरक्षा भत्ता रु. १० करोड समावेश नभएको व्यहोरा अवगत गराउन चाहन्छु । सामाजिक सुरक्षा भत्ता गाउँपालिकाको संचित कोषमा जम्मा नहुने भएकोले कूल वजेटमा समावेश नगरेको व्यहोरा अवगत गराउदै अब म गाउँपालिकाले तय गर्ने प्रमुख नीति तथा कार्यक्रमहरु पेश गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

प्रमुख नीति तथा कार्यक्रम

- ❖ प्रत्येक वडा तथा गाउँपालिकाले वजेट विनियोजन गर्दा साना र टुक्रे योजना तथा कार्यक्रमहरुलाई भन्दा ठूला योजना तथा कार्यक्रमहरुलाई प्राथमिकता दिने नीति लिईनेछ ।
- ❖ प्रत्येक वडाले एउटा योजनालाई “वडा गौरवको योजना” को रुपमा छनौट गरी सो योजनालाई क्रमागत योजनाको रुपमा प्रत्येक आर्थिक वर्षमा वजेट विनियोजन गर्ने नीति लिईनेछ ।
- ❖ भौतिक पूर्वाधारतर्फको सडक योजना अर्न्तगत विनियोजन हुने वजेटको असी प्रतिशत वजेट प्रमुख सडकहरुको स्तरोन्नतिको लागि खर्च गरिनेछ ।
- ❖ पूर्वाधारतर्फ गाउँपालिकाको मध्यम तथा ठूला योजनाहरु कार्यान्वयन गर्न समपूरक अनुदानमा उल्लेखनीय वृद्धि गरी प्रदेश तथा संघीय सरकार र अन्य विकासका साभेदार संस्थाहरु संग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।
- ❖ वैदेशिक रोजगारीलाई निरुत्साहित गर्न कृषि तथा पशुपालनको क्षेत्रमा वजेट विनियोजन गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकाभिन्न स्थापना भएका सामुदायिक स्वास्थ्य इकाईलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ । साथै आवश्यकताको आधारमा वडा न. ७ को चैनपुर, वडा न. ८ को सिउरेनीटार र वडा न. २ को दलभञ्ज्याङमा सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई स्थापना गरिनेछ ।
- ❖ सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तरलाई अभिवृद्धि गर्न शिक्षकहरुलाई पुर्नताजगी तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
- ❖ बेरोजगारी समस्यालाई न्यूनीकरण गर्न युवाहरुलाई आयआर्जनका विभिन्न तालिमहरुको व्यवस्था गरिनेछ ।

- ❖ विधवा तथा एकल महिलाहरूलाई आत्मनिर्भर बनाउन आयआर्जनका विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ चेपाङ, दलित, भिन्न क्षमता भएका व्यक्तिहरू, मुस्लिम समुदाय लगायत अन्य सीमान्तकृत समुदायको जीवनस्तर उकास्न विभिन्न आयमूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ । साथै चेपाङ आवासीय छात्रवासलाई थप व्यवस्थित गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
- ❖ मुन्थला मन्दिर, महादेवडाँडा, फुजेलको सवैभन्दा ठूलो समीको रुख, वटुकी भैरव, दर्बुङकोट, वडा नं. ४ को पौवा क्षेत्र लगायतलाई समेटी समग्र पर्यटकीय गुरुयोजना निर्माण गरिनेछ ।
- ❖ भूमिलचोकको भैरवीटार तथा भैरवी मन्दिर तथा वरीपरिका जंगललाई विशेष संरक्षित क्षेत्र घोषणा गरी वन्यजन्तु र विभिन्न जातका चराचुरुङ्गीहरूलाई संरक्षण गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- ❖ गण्डकी गाउँपालिकाको एकिकृत कृषि तथा पशुपालन दीर्घकालिन योजना बनाउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रमहरू

आर्थिक विकास :

- कृषि तथा पशु जन्य उत्पादनमा आत्मनिर्भर गण्डकी गाउँपालिकाको अवधारणा अनुरूप वडा नं. ६, ७ र ८ लाई वेमौसमी तरकारी खेतीको पकेट क्षेत्र तथा वडा नं. ३ र ४ लाई कुखुरापालनको पकेट क्षेत्रको रूपमा घोषणा गरी त्यहाँ उत्पादित तरकारी तथा अण्डालाई गाउँपालिका भरी विक्रि वितरण गर्ने प्रवन्ध मिलाईनेछ । वडा नं. २ लाई सुन्तला पकेट क्षेत्र बनाईनेछ ।
- गण्डकी गाउँपालिकाको वडा नं. १,२ र ५ लाई वाखापालनको पकेट क्षेत्र घोषणा गरी आवश्यक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- प्रत्येक वडाका कृषकहरूको आर्थिक अवस्थामा सुधार ल्याउन र युवाहरूलाई विदेश पलायन हुनबाट रोक्नका लागि कृषि तथा पशुपालनमा विविधिकरण र आधुनिकीकरणको नीति अवलम्बन गरिनेछ । यस अनुसार उन्नत पशुपालन, माछापालन वाखापालन, मौरीपालन तथा घाँस खेती आधुनिक कृषि उपकरण खरिद मा बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
- कृषि र पशुपालनलाई थप उत्पादनमूलक बनाउन विभिन्न तालिमहरूको व्यवस्था गरिनेछ ।
- कृषि तथा पशुजन्य उत्पादनलाई सहज रूपमा बजारीका गर्न हाट बजारको स्थापना गरिनेछ ।
- प्रत्येक वडामा एउटा स्वच्छ तथा सफा मासु पसलको स्थापना गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- गाउँपालिकालाई पशुपालन व्यवसायको निम्ति विभिन्न घाँसहरू उत्पादनमा आत्मनिर्भर बनाउन घाँस नर्सरी स्थापनाको निम्ति बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
- पशुपालनलाई थप आधुनिकीकरण गर्न कृत्रिम गर्भाधान (A.I.) मा बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
- पशुपालन फर्म तथा कृषि फर्महरूको दर्ता प्रक्रियामा थप सहजीकरण ल्याई कृषि तथा पशु व्यवसायमा विमा कार्यक्रमहरू ल्याईनेछ ।
- गण्डकी गाउँपालिकामा सञ्चालित होम स्टे लाई प्रवर्द्धन गर्नको निम्ति बजेट विनियोजन तथा प्रचार प्रसार गरिनेछ ।
- कृषि तथा पशुपालन उत्पादनमा अनुदान भन्ने नीतिलाई प्राथमिकताका साथ गरिनेछ ।

सामाजिक विकास

- प्रत्येक विद्यालयमा रहेका भ्रष्ट सहजकर्ता, लेखा कर्मचारी तथा कार्यालय सहयोगीलाई प्रोत्साहित गर्न विशेष भत्ताको व्यवस्था एवं पोशाक भत्ताको व्यवस्था गरिनेछ ।
- प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षालाई प्रोत्साहन गर्न तथा वार्षिक रुपमा न्यून आय भएका परिवारका सदस्यलाई छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भरीका भिन्न क्षमता भएकाहरुको प्रोफाइल बनाई अभिलेख राखिनेछ ।

खानेपानी तथा सरसफाई

- गाउँपालिका भित्र खानेपानी तथा सरसफाईमा आम नागरिकको सहज पहुँचको अवस्थालाई सुनिश्चित गरिनेछ ।
- मध्यम तथा ठूला खानेपानी योजनहरु, लिफ्टड योजनहरु प्रदेश सरकार तथा संघीय सरकार संग समन्वय र सहकार्य गरी कार्यान्वयन गरिनेछ।
- होम स्टे सञ्चालन भएका स्थानहरुमा “एक घर एक धारा” को नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- नेपाल सरकारको नीति एवं योजना अनुरूप पुर्ण सरसफाई युक्त वडाको रुपमा घोषणा गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ । साथै अन्य सरोकारवाला निकायसंग सहकार्य एवं समन्वय गरिनेछ ।

भाषा तथा संस्कृति

- संस्कृति हरेका सभ्यताको जननी हो । यसैले विभिन्न जातजातिको संस्कृति तथा परम्परा एवं भाषाको जगेर्नाको निम्ति आवश्यक नीति अवलम्बन गरिनेछ । यसका निम्ति वडा नं. ६ को चेपाङ स्कुलमा चेपाङ भाषा शिक्षाको व्यवस्थापनलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

युवा तथा खेलकुद

- “एक वडा एक खेलकुद मैदान” को अवधारणा अनुरूप वडा नं. ४ को कौदी खेलकुद मैदानलाई व्यवस्थित गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
- वैदेशिक रोजगारबाट फर्केका युवाहरुलाई आत्मनिर्भर बनाउन तथा स्वदेशमै केही गर्ने अभिलाषा पालेका युवाहरुलाई विभिन्न आयमुलक तालिमहरुको व्यवस्था गरिनेछ ।
- एक वडा एक खेल मैदान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिई बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
- राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड प्रतियोगितालाई निरन्तरता दिदै अझै भव्य र सभ्य तरिकाले सम्पन्न गर्न बजेट विनियोजन गरिनेछ ।

लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

- विभिन्न क्षेत्रमा क्रियाशिल महिलाहरुलाई सशक्तिकरण एवं आत्मनिर्भर बनाउन विभिन्न सचेतनामुलक कार्यक्रम, तालिम, गोष्ठी तथा आयमुलक तालिमहरु संचालन गरिनेछ ।
- एकल महिलालाई सशक्तिकरण गर्न विभिन्न आयमुलक कार्यक्रम एवं मनोपारामर्शका विभिन्न तालिमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
- “लैंगिक हिंसा विरुद्धको १६ दिने अभियान” नारी दिवस लगायत दिवस एवं अन्य अभियानहरु भव्यरुपमा मनाउने तथा अभियानहरु संचालन गरिनेछ ।

शिक्षा

- प्रत्येक विद्यालयमा विद्यमान विद्यार्थी संख्याको यथार्थ विवरण , स्वीकृत दरवन्दीको आधारमा दरवन्दी मिलान गरिनेछ ।
- सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न प्रत्येक तहका विषयगत शिक्षकहरूलाई पुर्नताजगी तालिम, विषयगत प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम, नवप्रवर्द्धनात्मक (Innovative) तालिम लगायत विविध तालिमहरूको व्यवस्था गरिनेछ ।
- उत्कृष्ट शिक्षक तथा विद्यार्थीलाई प्रोत्साहन गर्न गाउँपालिका भरी SEE परिक्षामा सर्वाधिक ग्रेड ल्याउने छात्र र छात्रा एवं अंग्रेजी, गणित र विज्ञान विषयका विषयगत शिक्षक तथा गाउँपालिका भरी उत्कृष्ट नतिजा ल्याउने विद्यालयलाई प्रत्येक वर्ष गाउँसभामा सम्मान गर्ने नीति लिईने छ ।
- वालमैत्री विद्यालय एवं शैक्षिक वातावरण सम्बन्धि अभिमुखिकरण तालिमका निम्ति आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
- भौगोलिक रूपमा सहज एवं पायक पर्ने ठाउँ तथा विद्यालयमा एउटा शैक्षिक तालिम हल स्थापनाको निम्ति सरोकारवाला सवै संग सहकार्य एवं समन्वय गरिनेछ ।

स्वास्थ्य

- गाउँपालिका भरी सञ्चालनमा रहेका गाउँघर क्लिनिक एवं खोप क्लिनिकको अति आवश्यक परेको स्थानमा भवन एवं फर्निचरको व्यवस्था गरिनेछ ।
- घरमा हुने सुत्केरीको अवस्थालाई शुन्य बनाउन प्रसुती प्रोत्साहन भत्तालाई निरन्तरता दिईने छ । साथै वर्थिङ सेन्टरका SBA अ.न.मी.लाई थप भत्ताको व्यवस्था गरिनेछ ।
- सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाइलाई थप व्यवस्थीत बनाउदै वडा नं. २ को दलभन्ज्यङ, वडा नं. ७ को चैनपुर र वडा नं. ८ को सिउरेनीटारमा सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई स्थापना गरिनेछ ।
- सुनौला १००० दिन भित्रका आमा तथा बच्चाहरूको पोषण प्रवर्द्धनमा टेवा पुऱ्याउने विभिन्न कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- विषादी रहित खानाको उपभोगलाई प्रवर्द्धन गर्न जनचेतनामुलक कार्यक्रमहरू गरिनेछ ।
- गाउँपालिका स्तरमा बाल मृत्युदर, मातृ मृत्युदर घटाउन तथा आर्थिक भार तथा व्ययालाई न्युनिकरण गर्न पोर्टेबल अल्ट्रासाउण्ड (Portable Ultrasound) व्यवस्था गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र सञ्चालनमा रहेका सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाइको भवन तथा अन्य पक्षको व्यवस्थापनमा ध्यान दिईनेछ ।

पूर्वाधार विकास

- एक वडा एक मुख्य सडक निर्माण कार्यलाई प्राथमिकिकरण गरी उक्त सडकको विस्तृत प्राविधिक अध्ययन गरी स्तरोन्नतीमा बजेट विनियोजन गरिनेछ । साथै मुख्य मुख्य सडकहरू प्रदेश तथा संघीय सरकार संग समपुरक अनुदानमा सहकार्य गरी स्तरोन्नति गरिनेछ ।
- भूमिगत पानीका स्रोतहरूको पहिचान गरी म्भभउ छयचप्लन तथा लिफ्टिङ योजनाहरू प्रदेश तथा संघीय सरकारसंग सहकार्य गरी कार्यन्वयन गरिनेछ । साथै त्रिशुली तथा वुढी गण्डकी नदीको पानीलाई लिफ्टिङ गरी सिंचाई गर्ने प्रवन्ध को निम्ति संघीय सरकारसंग माग गरिनेछ ।

- भवन निर्माण आचारसंहिता पारित गरी भुकम्प प्रतिरोधी भवन तथा घरहरू बनाउने र भविष्यमा आईपर्ने विपदलाई न्युनिकरण गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- काठको विद्युतीय पोललाई प्रतिस्थापन गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिदै यसको निम्ति प्रदेश सरकारसंग सहकार्य गरिनेछ ।

वातावरण तथा जलवायु एवं विपद् व्यवस्थापन

- खालीरहेका सार्वजनिक जमिन तथा व्यक्तिगत जमिनमा वृक्षारोपण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिदै जिल्ला वन कार्यलयसंग समन्वय एवं सहकार्यलाई प्राथमिकता दिईनेछ ।
- पानीको मुहान संरक्षणलाई विशेष ध्यान दिदै मुहान वरीपरि सडक खन्ने कार्यलाई निरुत्साहित गर्दै वृक्षारोपण कार्यलाई अधि वढाइनेछ ।
- समग्र गाउँपालिकाको विपद् व्यवस्थापन प्रतिकार्य योजना निर्माण गरिनेछ ।
- विपद् व्यवस्थापन कोषलाई निरन्तरता दिई आवश्यक कार्यविधि बनाई सञ्चालन गरिनेछ ।
- आगलागी, बाढि पहिरो तथा अन्य दुर्घटनामा परेका परीवारलाई दिईने राहतलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- वर्षायाम तथा गर्मीयाममा आईपर्ने महामारीको संभावित आकलन गरी त्यसको रोकथामको लागी आवश्यक पर्न सक्ने औषधि लगायत अन्य सामग्रीहरूको व्यवस्था गरिनेछ ।

शान्ति तथा सुव्यवस्था

- गाउँपालिका केन्द्रमा घट्न सक्ने अवञ्छित क्रियाकलाप एवं घटनाहरूलाई रोकथाम गर्न गाउँपालिका केन्द्रमा अस्थायी प्रहरी पोष्ट राख्नलाई जिल्ला प्रशासन कार्यालय, जिल्ला प्रहरी कार्यालय र गृहमन्त्रालय संग समन्वय गरिनेछ ।

संस्थागत विकास सुशासन, वित्तिय व्यवस्थापन, सेवा प्रवाह

- गाउँपालिका कार्यालयलाई व्यवस्थित तथा सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउन इन्टरनेट सेवालाई थप व्यवस्थित बनाईनेछ ।
- संस्थागत विकासको निम्ति कर्मचारी तालिमलाई प्राथमिकतामा राखी बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
- आम वडावासीलाई सम्भव हुने सम्मका सेवा एवं कार्यक्रम घुम्ति सेवा मार्फत प्रभाव गर्ने र उजुरी पेटीकाको व्यवस्था गरिनेछ ।
- गैर सरकारी संस्थाहरूको कार्यक्रमलाई थप व्यवस्थित गर्ने तथा नियमन गर्ने कार्यलाई अगाडि वढाइनेछ ।
- गाउँपालिका भरी कार्यान्वयन हुने योजनाहरूको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण तथा मुल्यांकनलाई योजना शुरु हुनु अघि, योजना कार्यान्वयन हुदै र सम्पन्न भएपछि तिन चरणमा गरी थप प्रभावकारी बनाईनेछ ।

विविध

- सार्वजनिक जग्गाको सीमाकन तथा संरक्षण गर्ने कार्यलाई प्राथमिकताका साथ लागु गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका मुख्य मुख्य सडकहरूको लगत कट्टा गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र विधुत विस्तार नभएका स्थानहरूको पहिचान गरी विधुत विस्तार गरिनेछ ।

- गाउँपालिका स्तरमा कार्यान्वयन गर्न नसकिने ठुला पुर्वाधारको योजनाहरु प्रदेश तथा संघ सरकारमा माग गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र कार्यरत गैरसरकारी संस्थाहरुको कार्यक्रम तथा योजनाहरु सञ्चालन गर्नको निम्ति गाउँकार्यपालिकाको अनिवार्य अनुमति लिनु पर्ने नीतिलाई कडाईका साथ लागू गरिनेछ ।